Historie uitgeprocedeerde asielzoekers in Amsterdam: de We are Here groep
Oktober 2012 - heden

Situatie tot oktober 2012

- Hulp aan individuele casus op grond van hulpvraag en -behoefte
    - Hulp aan kwetsbaren (medisch) en schrijnende gevallen
    - (informele) hulp bij terugkeer
- Problematiek veel minder gepolitiseerd en gejuridiseerd dan nu.
    - Hierdoor minder onder het vergrootglas en meer handelingsruimte
- Geen/veel minder georganiseerd protest en media-aandacht

Situatie oktober 2012 (tentenkamp Notweg tot Vluchthaven)

- In oktober 2012 richt een groep uitgeprocedeerde asielzoekers, georganiseerd onder de naam We Are Here een tentenkamp in. Eerst in de tuin van de Diaconie, later op een grasveld aan de Notweg (Nieuw-West).
- Het tentenkamp heeft een demonstratief karakter, waarbij de demonstraten aandacht vragen voor de uitzichtloze situatie waarin zij zich bevinden. De groep geeft aan uitgeprocedeerd te zijn, maar niet terug te kunnen keren naar het land van herkomst. Dit o.a. in verband met de veiligheidssituatie of omdat het land hen niet accepteert.
- De burgemeester besluit ruimte te geven aan de demonstratie.
    - Deze mensen hebben recht op het uiten van hun mening
- De gemeente is van mening dat het ongewenst is dat deze mensen op straat slapen. Deze mensen bevinden zich in het zogenaamde 'asielgat' en vormen (potentieel) een gevaar voor de openbare orde.
- De gemeente kan ze niet helpen en vraagt aandacht voor de situatie van deze mensen (zonder naar een schuldige te wijzen). Communicatiestrategie: Dit is geen Amsterdams of Haags probleem, maar een wereldwijd probleem.
    - Gemeente kan geen verblijfsstatus geven. Dit is een verantwoordelijkheid van de stass V&J.
    - Gemeente biedt podium en vraagt aandacht bij Stass en Tweede Kamer.
- Vrij snel na het begin van de demonstratie zijn – uit vrees voor wanordelijkheden, gezondheid en verkeer - afspraken gemaakt met de demonstranten (in de vorm van een WOM-voorschrift)
    - Aantal tenten/nachtelijke demonstraten mag niet verder groeien
    - Afspraken over hygiëne en voedselvoorziening
    - Geen overlast in de omgeving veroorzaken
- Demonstranten houden zich bij voortduring niet aan de gemaakte afspraken. Het tentenkamp groeit verder, overlast en gezondheidsrisico's nemen toe.
    - Meerdere gesprekken met de burgemeester over het houden aan afspraken.
- Nadat de afspraken meerdere keren zijn geschonden, besluit de burgemeester de demonstratie te beëindigen.
- De burgemeester heeft georganiseerd dat alle demonstraten op individuele basis tijdelijke opvang kunnen krijgen in den lande (veelal bij krimpgemeenten). Hier kunnen de demonstranten tot rust komen en met hulp nadenken over de eigen toekomst.
- De demonstranten besluiten – mede onder druk van (activistische) vrijwilligers - om geen gebruik te maken van het individuele hulpaanbod. Dit vanuit de overtuiging dat zij als groep meer kunnen bereiken. Er wordt gehoopt op een nieuw generaal pardon.
- Op 30 november wordt de demonstratie beëindigd.

- De ontruiming heeft zo humaan mogelijk plaatsgevonden met de 'vriendelijkste politie'. Optreden gericht op het beëindigen van de demonstratie en niet op het aanhouden van de aanwezige personen. Allen bij geweld of actief verzet worden personen aangehouden.
- Voorafgaand is met de staatssecretaris afgesproken dat er geen vreemdelingenpolitie aanwezig is. In Amsterdam wordt niet 'gejaagd' op vreemdelingen. Vreemdelingenbewaring vindt in beginsel alleen plaats nadat een strafbaar feit is gepleegd en is geen doel op zich.

- In de periode na het tentenkamp aan de Notweg heeft de (groeiende) groep meerdere panden gekraakt.
  - Vluchtkerk: Dit is het eerste kraakpand na de Notweg. Een groeiende groep vluchtelingen (mannen, vrouwen, hulpbehoevenden (zwangeren) verbleef hier onder schrijnende omstandigheden (koud, geen elektra). De gemeente heeft het verblijf niet actief gefaciliteerd en heeft de groep weten te overtuigen om te vertrekken en zich te laten registreren. Doel van deze registratie was dat nader naar de persoonlijke situatie (en mogelijkheden) gekeken kon worden. Uiteindelijk hebben 159 mensen zich laten registreren. Deze personen hebben bij het registreren voor enkele weken leefgeld meegekregen om zo in hun onderdak te kunnen voorzien.
  - Vluchtflat: Na de beëindiging is een nieuw pand gekraakt, de Vluchtflat. In dit pand heeft o.a. de groep van 159 intrekking genomen. Zij wilden bij elkaar blijven en het demonstratieve karakter behouden. De personen wilden zich – onder druk van de activisten rondom de groep – niet laten helpen door de instanties. Hoewel de gemeente zich ook in deze periode op het standpunt heeft gesteld het verblijf niet actief te faciliteren is voorzien in beveiliging en voedselvoorziening (met hulp van het leger des heils en HVO-Querido. In deze periode hebben een aantal (gewelds)incidenten plaatsgevonden in het pand.
  - De Vluchtflat is conform regulier kraakbeleid ontruimd nadat de eigenaar (woningcorporatie de Key) plannen voor ingebruikname had.
  - In deze periode nam de druk vanuit de raad toe om de groep actief op te vangen en de personen uit de uitzichtloze situatie te helpen.
  - Vluchtschans: De groep uit de Vluchtflat kraakt dit pand in de binnenstad. Steeds meer leeft de overtuiging dat de groep is uitgeput en in toenemende mate (medisch) kwetsbaar. De burgemeester stelt dat deze mensen niet in staat zijn in om vanuit een situatie van dag-tot-dag onzekerheid na te denken over de eigen toekomst. Na gesprekken met (vertegenwoordigers van) de groep, het college, de raad en het rijk doet de gemeente een ultieme poging om deze mensen verder te helpen. De pilot Vluchthaven is geboren.

Vluchthaven

- Doel van de pilot die 6 maanden duurt, is tweeledig:
  - De personen die deelnemen aan de pilot krijgen de mogelijkheid om tot rust te komen (zij hoeven niet na te denken waar zij vanavond slapen en hoe ze aan eten komen
    - Zij worden gedurende de pilotperiode 24/7 opgevangen
    - Er wordt een activeringstraject ingericht (samen met vele Amsterdamse partijen) waarbij opleidingen en cursussen gevolgd kunnen worden. Dit

helpt om je nuttig te voelen, maar is ook een mogelijkheid om vaardigheden te verwerven die in de toekomst gebruikt kunnen worden.
    - Op individuele basis wordt –samen met lokale en nationale instanties - naar de persoonlijke situatie en (on)mogelijkheden gekeken.
        - Is er zicht op rechtmatig verblijf in Nederland? Zo ja, begeleiding om dit te bereiken. Zo nee, actieve begeleiding van terugkeer inclusief een financieel startpakket en lokaal netwerk (in land van her komst).
            - Vooraf was duidelijk dat de meeste personen niet in aanmerking zouden komen voor rechtmatig verblijf in Nederland. De meeste personen waren immers al bekend (de groep van 159).
        - Is medische/psychische hulp nodig? Zo ja, wordt er een medisch traject ingezet.
    - Binnen de pilot worden 2 fases onderscheiden
        - Fase 1: ca 3 maanden: Tijd om tot rust te komen
        - Fase 2: ca 3 maanden: Individueel traject waarbij naar de persoonlijke situatie wordt gekeken.
- Alle deelnemers aan de pilot hebben getekend voor deelname en hierbij aangegeven dat zij actief willen meewerken aan het vinden van een oplossing voor de eigen situatie.
    - Doelgroep van de pilot waren 159 personen die zich reeds in de Vluchtkerk hadden geregistreerd. Deze personen en hun achtergrond waren reeds (op hoofdlijnen) bekend en besproken met onze partners.
    - De overige personen (de groep was inmiddels groter gegroeid) konden niet deelnemen aan de pilot.
- Na een half jaar is geconcludeerd dat de pilot geen succes was (zie evaluatie Vluchthaven)
    - De meerderheid van de personen heeft geweigerd deel te nemen aan het individuele traject (fase 2) en met deze personen viel niet te praten over terugkeer (terwijl er voor deze personen geen andere mogelijkheden openstonden). Hierbij speelde wederom mee dat activistische vrijwilligers de deelnemers opriepen om als groep een vuist te blijven maken en niet deel te nemen aan het individuele hulptraject.
    - Positief was het feit dat er meer zicht is gekomen op de kwetsbare personen en deze personen adequater geholpen konden worden. Ook is veel gebruik gemaakt van het activeringstraject.
- De pilot is na een kort geding door de burgemeester beëindigd. Deze rechtsgang was nodig omdat de deelnemers weigerden het pand te verlaten. Nadat een ontruimingstitel bij de civiele rechter was verkregen, is de groep vlak voordat de politie arriveerde 'vrijwillig' vertrokken.

<u>Periode na de vluchthaven</u>

- Na de beëindiging van de Vluchthaven blijft de We Are Here groep panden kraken. Momenteel staat de teller op 33 gekraakte panden.
- Sindsdien stelt de burgemeester zich op het standpunt dat er aan deze (protest)groep geen hulp meer wordt geboden. De personen uit de WAH-groep kunnen op individuele basis gebruik maken van de beschikbare hulp en opvang (BBB en later ook het programma vreemdelingen).
    - De kraken worden als reguliere kraken behandeld met als uitzondering dat een veiligheidsschouw van de panden plaatsvindt. Hierbij wordt door o.a. politie, brandweer, GGD en het stadsdeel gekeken naar de brandveiligheid, sanitaire voorzieningen, afval en bouwkundige veiligheid. Waar nodig worden tips en trucs

gegeven zodat de krakers het pand zelf veiliger kunnen inrichten. Aandachtspunt is bij iedere schouw het gebruik van gasbranders en open vuur.
    - De groep is sinds het beëindigen van de Vluchthaven gestaag verder gegroeid en is verspreid over verschillende panden. Aangezien de gemeente niet langer actief contact onderhoudt met de groep is niet bekend hoeveel personen uit de oorspronkelijke groep nog aanwezig zijn of wat de precieze groepssamenstelling op dit moment is.
    - In de kraakpanden hebben een aantal (gewelds)incidenten plaatsgevonden, waarbij in sommige gevallen overmatig alcohol-drugsgebruik een katalyserend effect lijkt te hebben gehad.
- Moties van GroenLinks om gemeentelijk vastgoed ter beschikking te stellen voor de WAH groep, zijn door de raad verworpen.